

พระสูตรต้นตปีฎกศึกษา

ครั้งที่ ๘ มหาสติปัฏฐานสูตร ตอนที่ ๘

๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔

อ.สุภีร์ ทุมทอง

๑. กายานุปัสสนา

- (๑) อานาปาน
- (๒) อิริยาปถ
- (๓) สัมปชาน
- (๔) ปฏิภูมมนสิการ
- (๕) ธาตุมนสิการ
- (๖) – (๑๔) นวสีวติก

๒. เวทนานุปัสสนา

- (๑) สุขเวทนา
- (๒) ทุกขเวทนา
- (๓) อทุกขมสุขเวทนา
- (๔) สามีสสุขเวทนา
- (๕) นีรามีสสุขเวทนา
- (๖) สามีสทุกขเวทนา
- (๗) นีรามีสทุกขเวทนา
- (๘) สามีสอทุกขมสุขเวทนา
- (๙) นีรามีสอทุกขมสุขเวทนา

๓. จิตตานุปัสสนา

(๑) สรากลจิต	(๒) วิตรากลจิต
(๓) สโทสจิต	(๔) วิตโทสจิต
(๕) สโมหจิต	(๖) วิตโมหจิต
(๗) สังขิตตจิต	(๘) วิกขิตตจิต
(๙) มหัคคตจิต	(๑๐) อมหัคคตจิต
(๑๑) สอตุตตรจิต	(๑๒) อนอตุตตรจิต
(๑๓) สสมาहितจิต	(๑๔) อสมาहितจิต
(๑๕) วิมุตตจิต	(๑๖) อวิมุตตจิต

๔. ทัมมานุปัสสนา

- (๑) นีวรณบรรพ
- (๒) จันทรบรรพ
- (๓) आयตनบรรพ
- (๔) โพชฌังคบรรพ
- (๕) สัจจบรรพ

๔. ฌมฺมานุปลฺลสนา (๔) โปชฌนฺคปพฺพ (๑)

[๓๘๕] ปุณ จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปลฺลสี
วิหฺรติ สตฺตสุ โปชฌนฺคเสุ.

กถญจ ปน ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปลฺลสี
วิหฺรติ สตฺตสุ โปชฌนฺคเสุ.

๔. ฅมฺมานุปลสุสนา (๔) โปชฅณฺคปพฺพ (๑)

อิธ ภิกขเว ภิกขุ

(๑) สนฺตํ วา อชฅตฺตํ สติสมฺโปชฅณฺคํ

“อตุถิ เม อชฅตฺตํ สติสมฺโปชฅณฺโค”ติ ปชานาติ,

(๒) อสนฺตํ วา อชฅตฺตํ สติสมฺโปชฅณฺคํ

“นตุถิ เม อชฅตฺตํ สติสมฺโปชฅณฺโค”ติ ปชานาติ,

๔. ฌมมานุปลสุสนา (๔) โปชฌนุคปพพ (๒)

(๓) ยถา จ อณุปลนุสนสุส สติสมโปชฌนุคสุส
อุปลปาโท โหติ, ตถจ ปชานาติ,

(๔) ยถา จ อณุปลนุสนสุส สติสมโปชฌนุคสุส ภาวนาย
ปาริปุริ โหติ, ตถจ ปชานาติ.

๔. ฅมมานุปลสุสนา (๔) โปชฅณงคปพพ (๓)

สนุต์ วา อชฅตตุต์ ฅมมวียสมโปชฅงค ...

สนุต์ วา อชฅตตุต์ วียสมโปชฅงค ...

สนุต์ วา อชฅตตุต์ ปิตสมโปชฅงค ...

สนุต์ วา อชฅตตุต์ ปลสุทฐสมโปชฅงค ...

สนุต์ วา อชฅตตุต์ สมารสมโปชฅงค ...

สนุต์ วา อชฅตตุต์ อูเปกขสมโปชฅงค ...

๔. ฌมมานุปลสุตฺตนา (๔) โปชฌนุคปพฺพ (๔)

อิติ อชฌตฺตํ วา ฌมเมสุ ฌมมานุปลสุตฺตี วิหฺรติ,
พหิทฺธา วา ฌมเมสุ ฌมมานุปลสุตฺตี วิหฺรติ,
อชฌตฺตพหิทฺธา วา ฌมเมสุ ฌมมานุปลสุตฺตี วิหฺรติ;
สมุทฺยฌมมานุปลสุตฺตี วา ฌมเมสุ วิหฺรติ,
วยฌมมานุปลสุตฺตี วา ฌมเมสุ วิหฺรติ,
สมุทฺยวยฌมมานุปลสุตฺตี วา ฌมเมสุ วิหฺรติ.

๔. ฌมมานุปลสุสนา (๔) โโพชฌงคปพพ (๕)

‘อตุถิ ฌมมา’ติ วา ปนสฺส สติ ปจฺจุปฏฺฐิตา โหติ
ยาวเทว ญานมตฺตาย ปฏฺฐิสฺสติมตฺตาย.

อนิสฺสีโต จ วิหฺรติ, น จ กิณฺจิ โลเก อฺปาทียติ.

เอวมฺปิ โข ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺเมสุ ฌมมานุปลสุสี วิหฺรติ
สत्ตสุ โโพชฌงฺเกสุ.

โโพชฌงคปพพํ นิฏฺฐิตํ

๔. ฌมฺมานุปลฺลสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๑)

[๓๘๖] ปฺน จปรํ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปลฺลสี
วิหฺรติ จตฺตฺสุ อริยสจฺเจสุ.

กถณฺจ ภิกฺขเว ภิกฺขุ ฌมฺเมสุ ฌมฺมานุปลฺลสี วิหฺรติ
จตฺตฺสุ อริยสจฺเจสุ.

๔. ธรรมานุปัสสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๒)

อิธ ภิกฺขเว ภิกฺขุ

‘อิทํ ทุกฺขนฺ’ติ ยถาภูตํ ปชานาติ,

‘อຍံ ทุกฺขสมฺพุทธโย’ติ ยถาภูตํ ปชานาติ,

‘อຍံ ทุกฺขนิโรธ’ติ ยถาภูตํ ปชานาติ,

‘อຍံ ทุกฺขนิโรธคามินี ปฏิปทา’ติ ยถาภูตํ ปชานาติ.

๔. ฌมฺมานุสฺสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๓)

[๓๘๓] กตมณฺจ ภิกฺขเว **ทุกฺขํ อริยสจฺจํ.**

ชาติปี ทุกฺขา, ชราปี ทุกฺขา, มรณฺมปี ทุกฺขํ,

โสภปริเทวทุกฺขโทมนสฺสุปายาสาปี ทุกฺขา,

อปฺปิเยหิ สมฺปโยโคปิ ทุกฺโข, ปิเยหิ วิปฺปโยโคปิ ทุกฺโข,

ยมฺปิจฺจํ น ลภติ ตมฺปิ ทุกฺขํ,

สํชิตฺเตน ปญฺจุปาทานกฺขนฺธา ทุกฺขา.

๔. ฌมานุปัสสนา (๕) สจฺจบพฺพ (๔)

[๔๐๐] กตมณฺจ ภิกฺขเว **ทุกฺขสมุทฺโย อริยสจฺจํ** .

ยายํ ตณฺหา โปโนพฺภวิกา นนฺทิราคสหคตา
ตตฺรตตฺราภินนฺทินิ .

เสยฺยถิํ. กามตณฺหา ภวตณฺหา วิภวตณฺหา .

๔. ฅมฺมานุปลสุตฺตนา (๕) สจฺจปพฺพ (๕)

สา โข ปเนสา ภิกฺขเว ตณฺหา

กตฺถ อุปลชฺชมานา อุปลชฺชติ. กตฺถ นีวิสมานา นีวิสติ.

ยํ โลกเก ปิยรूपํ สาตรूपํ,

เอตฺเตสา ตณฺหา อุปลชฺชมานา อุปลชฺชติ,

เอตฺถ นีวิสมานา นีวิสติ.

๔. ฅมฺมานุปลสุสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๖)

กิญจ โลกํ ปิยรูปํ สาตรูปํ. **จกฺขุ** โลกํ ปิยรูปํ สาตรูปํ,
เอตฺตเสสา ตณฺหา อูปฺปชฺชมานา อูปฺปชฺชติ,
เอตฺต นินฺวิสมานา นินฺวิสติ.

โสศํ โลกํ. ฅานํ โลกํ. จิวฺหา โลกํ. กาโย โลกํ.

มโน โลกํ ปิยรูปํ สาตรูปํ,
เอตฺตเสสา ตณฺหา อูปฺปชฺชมานา อูปฺปชฺชติ,
เอตฺต นินฺวิสมานา นินฺวิสติ.

๔. ฅมฺมานุสฺสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๗)

- (๑) จกฺขุํ โสຕํ ฅานํ จิวฺหา กาโย มโน,
- (๒) รุปา สทฺทา คนฺธา รสา โผฏฺฐพฺพา ฅมฺมา,
- (๓) จกฺขุวิญฺญาณํ ... มโนวิญฺญาณํ,
- (๔) จกฺขุสมฺผลฺโส ... มโนสมฺผลฺโส,
- (๕) จกฺขุสมฺผลฺสชา เวทนา ... มโนสมฺผลฺสชา เวทนา,
- (๖) รูปสฺลยฺญา ... ฅมฺมสฺลยฺญา,
- (๗) รูปสฺลยฺเจตนา ... ฅมฺมสฺลยฺเจตนา,
- (๘) รูปตณฺหา ... ฅมฺมตณฺหา,
- (๙) รูปวิตกฺโก ... ฅมฺมวิตกฺโก, (๑๐) รูปวิจาโร... ฅมฺมวิจาโร.

๔. ฌมฺมานุปสฺสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๘)

[๔๐๑] กตมณฺจ ภิกฺขเว **ทุกฺขนิโรโธ อริยสจฺจํ.**
โย ตสฺสาเยว ตณฺหาเย อเสสฺวิราคนิโรโธ จาโค
ปฏฺฐินิสฺสคฺโค มุตฺติ อนาลโย.

๔. ฅมฺมานุปสฺสนา (๕) สจฺจปพฺพ (๘)

สา โข ปเนสา ภิกฺขเว ตณฺหา กตฺถ ปหฺยมานา ปหฺยตี.
กตฺถ นฺริชฺฅมานา นฺริชฺฅตี.
ยํ โลกเก ปิยรूपํ สาตรูปํ,
เอตฺเตสา ตณฺหา ปหฺยมานา ปหฺยตี,
เอตฺถ นฺริชฺฅมานา นฺริชฺฅตี.

๔. ฅมฺมานุปลสุตฺตนา (๕) สจฺจปพฺพ (๑๐)

[๔๐๒] กตมณฺจ ภิกฺขเว **ทุคฺขนิโรธคามินี ปฏฺิปปทา อริยสจฺจํ.**
ออยเมว อริโย อฏฺฐจฺจกิโก มคฺโค.
เสยฺยถิทํ. สมนฺมาทิฏฺฐิ สมนฺมาสงฺกปฺโป,
สมนฺมาวาจา สมนฺมากมนฺนุโต สมนฺมาอาชีโว,
สมนฺมาวายาโม สมนฺมาสตี สมนฺมาสมาธิ.

สวัสดีครับ

